

Siseministri määruse „Siseministri määruste muutmise seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (ühtne luba)“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (ühtne luba) eelnõuga¹ (edaspidi *VMS-i muutmise eelnõu*), mis on Riigikogu menetluses. VMS-i muutmise eelnõuga lihtsustatakse töötamiseks antud tähtajalise elamisloa kehtivusajal tööle asumist teise tööandja juurde või sama tööandja juures teisele töökohale. Samuti tugevdatakse kolmandatest riikidest pärit töötajate õigusi ja karmistatakse karistusi rikkumise eest. Eelnõuga viiakse siseministri määrused seadusega kooskõlla.

Eelnõuga muudetakse järgmisi siseministri määruseid:

- 1) 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 81 „Elamislubade ja töölubade registri põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 81*);
- 2) 12. jaanuari 2017. aasta määrus nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ (edaspidi *määrus nr 7*).

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Killu Paal (killu.paal@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Maret Saanküll (maret.saankyll@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse:

- 1) määrust nr 81 avaldamismärkega RT I, 09.10.2025, 11;
- 2) määrust nr 7 avaldamismärkega RT I, 25.04.2025, 20.

Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva VMS-i muutmise eelnõuga, millega võetakse Eesti siseriiklikusse õigusesse üle **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1233**, mis käsitleb kolmanda riigi kodanikele² liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotluse menetlust ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandast riigist pärit töötajate ühetaolisi õigusi³ (edaspidi *direktiiv*).

¹ [786 SE](#).

² Direktiivi 2024/1233 artikli 2 punkti 1 kohaselt käsitletakse kolmanda riigi kodanikuna isikut, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses.

³ OJ L, 2024/1233, 30.04.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>.

Eelnõu on seotud **Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2025–2027⁴ punktiga** „Eelnõu direktiivi (EL) 2024/1233 ülevõtmiseks (kolmanda riigi kodanikele ühtse loa taotluse menetlus, liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandast riigist pärit töötajate õigused)“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse määrust nr 81.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 81 § 2 lõike 2 punkti 1 pärast sõnu „taastamise menetluse“ sõnadega „ning töökohavahetuse registreerimise menetluse“. Elamislubade menetlus toimub elamislubade ja töölubade registris (edaspidi *ETR*). Määruse nr 81 §-ga 2 sätestatakse ETR-i pidamise eesmärk. Kuna VMS-i muutmise eelnõuga luuakse välismaalaste seadusesse (edaspidi *VMS*) töökohavahetuse registreerimise menetlus, on vaja muudatused teha ka ETR-i põhimääruses ja täiendada ETR-i põhimääruses andmekogu pidamise eesmärki uue menetlusega.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määrust nr 81 uue §-ga 21¹, millega sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotlemisel ja taotluse kohta andmekogusse kantavad andmed.

Lõike 1 kohaselt kantakse ETR-i töökohavahetuse registreerimise taotluse kohta järgmised andmed:

- 1) taotluse esitamise kuupäev;
- 2) taotluse registreerimise kuupäev ja number;
- 3) taotluse menetlusse võtnud ametniku ees- ja perekonnanimi;
- 4) andmed taotluse staatuse kohta;
- 5) andmed selle kohta, kas töökohavahetuse registreerimise korral tähtajalise elamisloa andmise aluse suhtes uuel töökohal kohaldub sisserände piirarv;
- 6) taotlusele lisatud dokumentide andmed;
- 7) andmed menetluse käigus kogutud muude tähtsust omavate asjaolude ja dokumentide kohta.

Lõikes 2 loetletakse andmed, mis kantakse ETR-i töökohavahetuse registreerimise taotlemisel. Muudatus on seotud eelnõu § 2 punktiga 6, milles sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotlemisel taotleja esitatavad andmed ja dokumendid. Töökohavahetuse registreerimise taotlemisel kantakse ETR-i järgmised andmed:

- 1) välismaalase ees- ja perekonnanimi, Eesti isikukood või sünniaeg;
- 2) tööandja nimi ja registrikood või Eesti isikukood;
- 3) kasutajaettevõtja andmed, sealhulgas füüsilisest isikust kasutajaettevõtja ees- ja perekonnanimi, registrikood või Eesti isikukood või juriidilisest isikust kasutajaettevõtja nimi ja registrikood, kui välismaalane asub tööle välismaalaste seaduse § 176¹ alusel;
- 4) andmed töötamise kohta, sealhulgas millisel välismaalaste seaduses sätestatud alusel tööle asutakse, lepingu liik, töökoha nimetus, millel välismaalane tööle asub, brutotöötasu suurus eurodes, töötamise algus- ja lõppkuupäev, töötamiskoha aadress (tänav või talu, maja- ja korterinumber, küla või alev või linn, vald, maakond ja sihtnumber);
- 5) märge selle kohta, et usuline ühendus tagab välismaalase ülalpidamise Eestis, kui välismaalane asub tööle vaimuliku, nunna või mungana vastavalt välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punktile 1;

⁴ [Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2025–2027](#).

- 6) viide välislepingu sättele, kui välismaalane asub tööle välislepingu alusel vastavalt välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punktile 3;
- 7) märge selle kohta, et äriühing, kuhu välismaalane tööle asub, alustab tegevust riigi või erainvesteeringu toel, kui välismaalane asub tööle tippspetsialistina vastavalt välismaalaste seaduse § 181 lõikele 7;
- 8) märge selle kohta, et välismaalane on elanud Eestis elamisloa alusel vähemalt 12 kuud järjest ja tal on elamisluba töötamiseks;
- 9) viide valdkonnale, kus välismaalane tööle asub, kui välismaalane asub tööle tööjõupuuduse valdkonnas vastavalt välismaalaste seaduse § 181 lõike 2 punktile 4;
- 10) märge spordialaliidu nõusoleku kohta välismaalase Eestis töötamiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, kui tööandja, kelle juurde välismaalane tööle asub, ei ole spordialaliit ja tähtajalise elamisloa töötamiseks taotlemisel kohaldatakse välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punktis 7 sätestatud erandit;
- 11) andmed juriidilisest isikust tööandja esindusõigust omava isiku kohta, sealhulgas ees- ja perekonnanimi, Eesti isikukood või sünniaeg ja esindusõiguse alus;
- 12) tööandja kontaktisiku ees- ja perekonnanimi, e-posti aadress ja telefoninumber.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse määrust nr 81 uue §-ga 22¹, millega sätestatakse, et töökohavahetuse registreerimise otsuse kohta kantakse ETR-i järgmised andmed:

- 1) otsuse teinud ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 2) otsuse tegemise kuupäev ja number;
- 3) otsuse sisu.

Eelnõu § 1 punktiga 4 asendatakse määruse nr 81 § 34 punktis 1 sõnad „ja Eestist eemalviibimise registreerimise taotlus“ sõnadega „, Eestist eemalviibimise registreerimise taotlus ja töökohavahetuse registreerimise taotlus“. Määruse nr 81 § 34 punkti 1 kohaselt on ETR-i andmete kandmise alusdokumentideks tähtajalise elamisloa ja elamisloa pikendamise taotlus, pikaajalise elaniku elamisloa ja elamisloa taastamise taotlus, elamisloa kehtetuks tunnistamise avaldus ja Eestist eemalviibimise registreerimise taotlus ning nendele taotlustele lisatud dokumendid. Seoses VMS-i töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega täiendatakse loetelu selliselt, et ETR-i andmete kandmise alusdokumendiks oleks edaspidi ka töökohavahetuse registreerimise taotlus.

Eelnõu § 1 punktiga 5 asendatakse määruse nr 81 § 34 punktis 3 sõnad „ning Eestist eemalviibimise registreerimise või registreerimata jätmise“ sõnadega „, Eestist eemalviibimise registreerimise või registreerimata jätmise ning töökoha vahetamise registreerimise või registreerimata jätmise“. Määruse nr 81 § 34 punkti 3 kohaselt on ETR-i andmete kandmise alusdokumentideks haldusakt tähtajalise elamisloa andmise või pikendamise või sellest keeldumise, pikaajalise elaniku elamisloa andmise või taastamise või sellest keeldumise, elamisloa kehtetuks tunnistamise kohta ning Eestist eemalviibimise registreerimise või registreerimata jätmise kohta. Seoses VMS-i töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega täiendatakse loetelu selliselt, et ETR-i andmete kandmise alusdokumendiks oleks edaspidi ka haldusakt töökoha vahetamise registreerimise või registreerimata jätmise kohta.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse määrust nr 7.

Eelnõu § 2 punktiga 1 asendatakse määruse nr 7 preambulis tekstiosa „7–9“ tekstiosaga „7–10“. Muudatus on tehniline. Määruse preambuli täpsustamine on vajalik, sest VMS-i muutmise eelnõuga luuakse VMS-i uus volitusnorm, mille kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav

minister töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamise korra, taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate tõendite loetelu ning taotluse esitamise ja läbivaatamise tähtajad.

Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 7 § 1 punktiga 5. Määruse nr 7 §-ga 1 on sätestatud määruse reguleerimisala. Muudatus on vajalik seoses VMS-i töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega. Määruse nr 7 reguleerimisala täiendatakse selliselt, et edaspidi oleks hõlmatud ka töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamise kord, taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate dokumentide loetelu ning taotluse esitamise ja läbivaatamise tähtajad.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 7 § 2 lõiget 1 pärast sõnu „Tähtajalise elamisloa,“ sõnadega „töökohavahetuse registreerimise,“. Määruse nr 7 § 2 lõike 1 kohaselt peab tähtajalise elamisloa, tähtajalise elamisloa pikendamise, pikaajalise elaniku elamisloa ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotleja esitama taotluse koos samas määruses sätestatud dokumentidega. Seoses VMS-i töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega täiendatakse loetelu selliselt, et ka töökohavahetuse registreerimise taotleja esitab taotluse koos nõutavate dokumentidega.

Eelnõu § 2 punktiga 4 asendatakse määruse nr 7 § 2 lõikes 3 sõnad „määrab Politsei- ja Piirivalveamet taotlejale puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja“ sõnadega „teavitab Politsei- ja Piirivalveamet taotlejat kirjalikult puudustest ning määrab puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja, selgitades, et kui puudusi määratud tähtjaks ei kõrvaldata, jäetakse taotlus läbi vaatamata.“.

Direktiivi artikli 5 lõikega 4 on sätestatud, et kui taotluse tõendamiseks esitatud teave või dokumendid on liikmesriigi õiguse kohaselt kehtestatud kriteeriumide järgi puudulikud, teatab pädev asutus taotlejale kirjalikult, milline teave või dokumendid tuleb täiendavalt esitada, ja määrab nende esitamiseks mõistliku tähtaja. Määruse nr 7 § 2 lõike 3 kohaselt tuleb küll Politsei- ja Piirivalveametil (edaspidi *PPA*) määrata puuduste korral taotlejale mõistlik tähtaeg ning selgitada, et kui puudusi ei kõrvaldata, jäetakse taotlus läbi vaatamata, kuid seejuures ei ole täpsustatud, et seda tuleb teha kirjalikus vormis. Eelnõuga viiakse määrus nr 7 kooskõlla direktiivi nõuetega.

Eelnõu § 2 punktiga 5 muudetakse määruse nr 7 § 26 lõike 6 punkti 1, sätestades, et tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamise tähtaega ei või pikendada, kui tähtajalist elamisluba taotletakse õppimiseks või töötamiseks. VMS § 26 lõikes 6 on kehtestatud erisused nende tähtajaliste elamislubade aluste suhtes, mille puhul ei või taotluse läbivaatamise tähtaega pikendada. Võrreldes kehtiva korraga ei ole muudatuste järel taotluse läbivaatamise tähtaja pikendamise keeld töötamiseks antud tähtajalise elamisloa puhul enam piiritletud VMS § 181 lõike 1 punkti 6, § 190¹ ja § 190¹⁴ alustel töötamisega, vaid kohaldub üldiselt töötamiseks antavale elamisloale ning seega kõikidele töötamise alustele. Muudatus tuleneb direktiivi nõuetest ja on seotud eelnõu § 2 punkti 6 muudatusega.

Direktiivi artikli 5 lõike 2 kohaselt peab pädev asutus võtma vastu otsuse ühtse loa taotluse kohta võimalikult kiiresti, ent igal juhul 90 päeva jooksul täieliku taotluse esitamise kuupäevast.

Määruse nr 7 § 26 lõike 1 kohaselt vaadatakse tähtajalise elamisloa taotlus läbi ja tehakse otsus elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta 90 päeva jooksul taotluse esitamise või puuduste kõrvaldamise päevast alates. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt võib tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamise tähtaega mõjuval põhjusel pikendada. Kuna direktiivi järgi

peab töötamiseks antava tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamise otsuse tegema igal juhul 90 päeva jooksul, siis sätestatakse eelnõuga määruse nr 7 § 26 lõikes 6 erand, et töötamiseks antava tähtajalise elamisloa menetlustähtaega ei või pikendada.

Eelnõu § 2 punktiga 6 muudetakse määruse nr 7 § 26 lõiget 7. Muudatuste kohaselt on erandlikel ja põhjendatud asjaoludel võimalik pikendada kuni 30 päeva võrra määruse nr 7 § 26 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaega ning samuti töötamiseks antava tähtajalise elamisloa taotluse tähtaega.

Direktiivi artikli 8 lõike 3 kohaselt võib ühtse loa taotluse suhtes tehtava otsuse tähtaega pikendada 30 päeva võrra erandlikel ja igakülgset põhjendatud asjaoludel, mis on seotud taotluse keerukusega, teavitades taotlejat teate või teatisega vastavalt riigisisises õiguses sätestatud korrale.

Määruse nr 7 § 26 lõike 5 kohaselt võib tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta tehtava otsuse tähtaega mõjuval põhjusel pikendada. VMS § 32 lõike 2 kohaselt ei tohi menetlustähtaaja igakordsel pikendamisel haldusorgani uus määratav menetlustähtaeg ületada esialgset menetlustähtaega. Direktiiviga seatavate piirangute järgi tuleb töötamiseks antava tähtajalise elamisloa taotluse menetluse osas sätestada piirang, mille kohaselt võib menetlustähtaega pikendada üksnes erandlikel ja põhjendatud asjaoludel. Seejuures võib menetlustähtaega pikendada kõige rohkem 30 päeva võrra.

Eelnõu § 2 punktiga 7 täiendatakse määrust nr 7 peatükiga 6¹. Uues peatükis reguleeritakse töökohavahetuse registreerimise taotlemisel esitatavad andmed ja dokumendid (§ 52¹), töökohavahetuse registreerimise taotluse lisadokumendid (§ 52²), töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamise ja läbivaatamise tähtaeg (§ 52³) ning töökohavahetuse registreerimise taotlusele esitatavad nõuded (§ 52⁴). Määruse täiendamine on vajalik, kuna VMS-i muutmise eelnõuga luuakse VMS-i töökohavahetuse registreerimise regulatsioon.

Paragrahviga 52¹ sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotlemisel esitatavad andmed ja dokumendid.

Lõike 1 kohaselt esitab töökohavahetuse registreerimise taotluse PPA-le uus tööandja, kes soovib kehtiva tähtajalise elamisloaga töötamiseks välismaalast tööle võtta. Seda põhjusel, et välismaalasel on kehtiv tähtajaline elamisluba töötamiseks ja VMS-i muutmise eelnõu muudatuste järel ei ole töökoha vahetamisel uue elamisloa taotlemine enam nõutav. Piisab töökohavahetuse registreerimisest. Töötamiseks antava elamisloa taotlemisel esitab töötamise andmed PPA-le tööandja. Kuna välismaalase elamisluba jääb töökoha vahetamisel kehtima ja muutuvad üksnes töötamise andmed, siis sarnaselt tööandja kutsele tähtajalise elamisloa taotlemisel peab ka töökohavahetuse registreerimisel PPA-le esitama töötamise andmed tööandja, kes soovib välismaalast tööle võtta. Töökohavahetuse registreerimiseks peab tööandja esitama PPA-le:

- 1) töökohavahetuse registreerimise taotluse;
- 2) Eesti Töötukassa loa;
- 3) koopia välismaalase reisidokumendi isikuandmetega leheküljest.

VMS-i muutmise eelnõu kohaselt peab uus tööandja enne välismaalase tööle asumist esitama PPA-le töökohavahetuse registreerimise taotluse. Vastava taotluse menetluse raames kontrollib PPA, kas töötamine uue tööandja juures vastab VMS §-des 176–181³, 182, 183 ja 190¹–190⁷ sätestatud elamisloa andmise tingimustele.

Kui tegemist on töötamise alusega, mille puhul kohaldatakse VMS-i kohaselt Eesti Töötukassa loa nõuet, tuleb uuel tööandjal töökohavahetuse registreerimiseks taotleda Eesti Töötukassalt luba välismaalase tööle võtmiseks ning esitada vastav luba PPA-le koos töökohavahetuse registreerimise taotlusega.

Lisaks töökohavahetuse registreerimise taotlusele ja asjakohasel juhul Eesti Töötukassa loale tuleb töökohavahetuse registreerimise taotlemisel uuel tööandjal esitada ka koopia välismaalase reisidokumendi isikuandmetega leheküljest. Vastav lisadokument on vajalik, et haldusorgan saaks korrektselt tuvastada välismaalase, kelle töökohavahetuse registreerimist uus tööandja taotleb.

Lõike 2 kohaselt esitab uus tööandja töökohavahetuse registreerimise taotluses välismaalase tööle võtmise kohta järgmised andmed:

- 1) välismaalase ees- ja perekonnanimi, Eesti isikukood või selle puudumise korral sünniaeg;
- 2) tööandja nimi ja registrikood või Eesti isikukood;
- 3) kasutajaettevõtja andmed, sealhulgas füüsilisest isikust kasutajaettevõtja ees- ja perekonnanimi, registrikood või Eesti isikukood või juriidilisest isikust kasutajaettevõtja nimi ja registrikood, kui välismaalane asub tööle välismaalaste seaduse § 176¹ alusel;
- 4) andmed töötamise kohta, sealhulgas millisel välismaalaste seaduses sätestatud alusel tööle asutakse, lepingu liik, töökoha nimetus, millel välismaalane tööle asub, brutotöötasu suurus eurodes, töötamise algus- ja lõppkuupäev, töötamiskoha aadress (tänav või talu, maja- ja korterinumbr, küla või alev või linn, vald, maakond ja sihtnumber);
- 5) märge selle kohta, et usuline ühendus tagab välismaalase ülalpidamise Eestis, kui välismaalane asub tööle vaimuliku, nunna või mungana välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punkti 1 alusel;
- 6) viide välislepingu sättele, kui välismaalane asub tööle välislepingu alusel välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punkti 3 alusel;
- 7) märge selle kohta, et äriühing, kuhu välismaalane tööle asub, alustab tegevust riigi või erainvesteeringu toel, kui välismaalane asub tööle tippspetsialistina välismaalaste seaduse § 181 lõike 7 alusel;
- 8) viide valdkonnale, kus välismaalane tööle asub, kui välismaalane asub tööle tööjõupuuduse valdkonnas välismaalaste seaduse § 181 lõike 2 punkti 4 alusel;
- 9) märge spordialaliidu nõusoleku kohta välismaalase Eestis töötamiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, kui tööandja, kelle juurde välismaalane tööle asub, ei ole spordialaliit ja tähtajalise elamisloa töötamiseks taotlemisel kohaldatakse välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punktis 7 sätestatud erandit;
- 10) andmed juriidilisest isikust tööandja esindusõigust omava isiku kohta, sealhulgas ees- ja perekonnanimi, Eesti isikukood või selle puudumise korral sünniaeg, esindusõiguse alus ning esindusõigust omava isiku allkiri;
- 11) tööandja kontaktisiku ees- ja perekonnanimi, e-posti aadress ja telefoninumber.

Tegemist on samade andmetega, mida tööandja peab esitama tööandja kutses, kui välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba töötamiseks. Võrreldes tööandja kutses esitatavate andmetega ei pea esitama andmeid selle kohta, kui tegemist on töötamisega lähetatud töötajana. Seda põhjusel, et VMS-i muutmise eelnõu kohaselt ja kooskõlas direktiivi artikli 3 lõike 2 punktiga c ei võimaldata töökohavahetuse registreerimist lähetatud töötajatele.

Lõikega 3 sätestatakse erisused, millistel juhtudel ei ole töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamisel nõutav Eesti Töötukassa loa esitamine. Eelnõu kohaselt ei ole Eesti

Töötukassa loa esitamine nõutav, kui uue tööandja juurde asutakse tööle VMS § 181 lõigete 1 ja 2 alusel. Seoses VMS-i muutmise eelnõuga töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega ja vastava taotluse esitamise korra kehtestamisega määruses nr 7 täpsustatakse eelnõuga, et töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamisel ei ole nõutav Eesti Töötukassa loa esitamine, kui töötamise alusele on VMS-is sätestatud Eesti Töötukassa loa erisus. Erisused Eesti Töötukassa loa nõudest on sätestatud VMS § 181 lõigetes 1 ja 2. Lisaks kehtivatele erisustele luuakse täiendav erisus Eesti Töötukassa loast VMS-i muutmise eelnõuga, mille kohaselt ei ole Töötukassa luba vaja taotleda ka siis, kui välismaalane on Eestis töötanud töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel vähemalt 12 kuud. VMS-i muudatuste alusel sätestatakse vastav erisus ka määruses.

Paragrahviga 52² sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotluse lisadokumendid. Lisadokumentide esitamise vajadus sõltub sellest, millistel VMS-is sätestatud töötamise tingimustel välismaalane uue tööandja juures tööle asub. Samad lisadokumendid või andmed peab tööandja esitama ka siis, kui ta esitab välismaalase tähtajalise elamisloa töötamiseks taotluse juurde tööandja kutse. Kuigi VMS-i muutmise eelnõu muudatuste järel ei pea välismaalane töökoha vahetamiseks enam uut tähtajalist elamisluba töötamiseks taotlema, vaid võib tööle asuda kehtiva elamisloa alusel, on oluline, et PPA-l oleks võimalik töökohavahetuse registreerimise menetluse raames kontrollida, kas töötamine uue tööandja juures vastab VMS-is sätestatud nõuetele.

Lõikega 1 sätestatakse lisadokumendi või täiendavate andmete esitamise kohustus uuele tööandjale, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 5¹ alusel. VMS § 181 lõikega 5¹ sätestatakse erisus tippspetsialistina tööle asumisel. Kui tavapäraselt on vastaval alusel tööle asumisel VMS § 181 lõike 5 kohaselt nõutav, et äriühing peab olema Eestis registreeritud vähemalt 12 kuud, siis seda nõuet ei kohaldata, kui äriühingu emaettevõtja on tegutsenud vähemalt 12 kuud ja emaettevõtja käive aastas on vähemalt kümme miljonit eurot. Selleks, et PPA-l oleks töökohavahetuse registreerimise taotluse menetlemise käigus võimalik vastava erisuse kohaldamise tingimuste täitmist kontrollida, peab eelnõu kohaselt uus tööandja esitama PPA-le lisaks töökohavahetuse registreerimise taotlusele, Eesti Töötukassa loale ja välismaalase reisidokumendi koopiale ka dokumendid või andmed selle kohta, et äriühingu emaettevõtja on tegutsenud vähemalt 12 kuud ning emaettevõtja käive aastas on vähemalt kümme miljonit eurot.

Lõikega 2 sätestatakse lisadokumendi või täiendavate andmete esitamise kohustus uuele tööandjale, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 7 alusel. VMS § 181 lõikega 7 sätestatakse erisus tippspetsialistina tööle asumisel. Kui tavapäraselt on vastaval alusel tööle asumisel VMS § 181 lõike 5 kohaselt nõutav, et äriühing peab olema Eestis registreeritud vähemalt 12 kuud, siis seda nõuet ei kohaldata, kui äriühing, kuhu välismaalane tööle asub, on olnud Eestis registreeritud vähem kui 12 kuud ja alustab tegevust riigi või erainvesteeringu toel, olles saanud investeeringu või laenu riigilt või Finantsinspektsiooni tegevusloaga erafondivalitsejalt või toetuse mõnest riiklikust toetusmeetmest. Selleks, et PPA-l oleks töökohavahetuse registreerimise taotluse menetlemise käigus võimalik vastava erisuse kohaldamise tingimuste täitmist kontrollida, peab eelnõu kohaselt uus tööandja esitama PPA-le lisaks töökohavahetuse registreerimise taotlusele, Eesti Töötukassa loale ja välismaalase reisidokumendi koopiale ka dokumendid või andmed investeeringu või laenu saamise kohta riigilt või Finantsinspektsiooni tegevusloaga erafondivalitsejalt või andmed toetuse saamise kohta riiklikust toetusmeetmest, sealhulgas investeeringu, laenu või toetuse saamise aeg ja allikad.

Lõike 3 kohaselt peab uus tööandja, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 1 punkti 4 erisuse kohaselt loominguise töötajana, kinnitama töökohavahetuse registreerimise taotluse allkirjastamisega, et välismaalasel on erialane ettevalmistus või kogemus. Samuti, kui välismaalast soovitakse tööle võtta VMS § 181 lõike 1 punkti 6 erisuse kohaselt teaduslikuks tegevuseks Eestis, peab uus tööandja kinnitama töökohavahetuse registreerimise taotluse allkirjastamisega, et välismaalasel on võõrustamisleping. VMS § 182 lõike 1 punkti 4 kohaselt on teadusliku tegevuse eesmärgil tähtajalise elamisloa andmisel nõutav, et välismaalase ning teadus- ja arendusasutuse vahel on sõlmitud võõrustamisleping teadus- või uurimistöö tegemiseks. Nii VMS § 181 lõike 1 punkti 4 kui ka punkti 6 erisuse puhul võib tähtajalise elamisloa töötamiseks anda ilma Eesti Töötukassa nõuet ja välismaalasele makstava töötasu suuruse nõuetäitmata. Selleks, et töökohavahetuse registreerimisel saaks uus tööandja välismaalast ilma Eesti Töötukassa loa taotlemise nõudeta ja ilma Eesti keskmise töötasu nõudeta tööle võtta, peab tööandja PPA-le kinnitama VMS-is kehtestatud nõuete täitmist.

Lõikega 4 täpsustatakse lõikega 3 sätestatud teadusliku tegevuse eesmärgil tööle asumise puhul, kehtestades nõuded võõrustamislepingule. Eelnõu kohaselt peavad võõrustamislepingus sisalduma järgmised andmed:

- 1) välismaalase nimi ja kvalifikatsioon;
- 2) võõrustava asutuse nimi, registrikood, kontaktisiku nimi ja ametikoht;
- 3) teadus- või arendustöö kestus ja
- 4) finantseerimisallikas.

Lõike 5 kohaselt peab tööandja, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 1 punkti 7 erisuse alusel erialaseks tegevuseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, esitama olukorras, kus tööandjaks ei ole spordialaliit, spordialaliidu nõusoleku. VMS § 181 lõike 1 punkti 7 kohaselt võib tähtajalise elamisloa töötamiseks anda ilma Eesti Töötukassa loa nõuet ja välismaalasele makstava töötasu suuruse nõuet täitmata, kui välismaalane taotleb elamisluba erialaseks tegevuseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, tingimusel et see toimub spordialaliidu kutsel. Praktikas asub spordivaldkonna töötaja reeglina mõne spordiklubi juures. Selleks, et PPA saaks hinnata, kas VMS-is sätestatud nõue spordialaliidu kutse osas on täietud, peab tööandja töökohavahetuse registreerimisel esitama vastava dokumendi.

Lõikega 6 sätestatakse lisadokumendi või täiendavate andmete esitamise nõue, kui uus tööandja soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 1 punkti 12 erisuse alusel töötamiseks iduettevõttes. VMS § 181 lõike 1 punkti 12 kohaselt võib tähtajalise elamisloa töötamiseks anda ilma Eesti Töötukassa loa nõuet ja välismaalasele makstava töötasu suuruse nõuet täitmata, kui välismaalane töötab iduettevõttes. Iduettevõtte määratlus on sätestatud VMS §-s 62⁴ ning iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise kord on sätestatud siseministri 16. jaanuari 2024. aasta määrusega nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“ (edaspidi *määrus nr 2*). Määruse nr 2 kohaselt peab iduettevõtte erisuse kasutamiseks ekspertkomisjon hindama, et äriühing vastab VMS-is sätestatud iduettevõtte määratlusele. Selleks, et töökohavahetuse registreerimisel saaks uus tööandja välismaalast ilma Eesti Töötukassa loa taotlemise ja ilma Eesti keskmise töötasu nõudeta tööle võtta, peab tööandja esitama iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.

Lõikega 7 sätestatakse erisus määruse nr 7 lõikest 6. Ekspertkomisjoni arvamust või vastavaid andmeid ei pea esitama, kui siseminister on käskkirjaga määratlenud asjassepuutuva äriühingule kuuluva majandusüksuse iduettevõttena. Määruse nr 2 §-s 12 on sätestatud erisus ekspertkomisjoni arvamuse nõudest. Viidatud paragrahvi lõike 1 punkti 2 kohaselt võib välismaalasele anda tähtajalise elamisloa või seda pikendada, kui ettevõtte on siseministri kehtestatud iduettevõtte määratlusele vastavate ettevõtete nimekirjas. Kuna sellisel juhul ei ole ekspertkomisjoni arvamus vajalik, siis ei pea töökohavahetuse registreerimise taotlemisel vastava arvamuse andmise kohta ka dokumenti või andmeid esitama.

Lõike 8 kohaselt peab uus tööandja, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 2 punkti 1 erisuse kohaselt eksperdi, nõustaja või konsultandina, kinnitama, et välismaalasel on erialane ettevalmistus. VMS § 181 lõike 2 punkti 1 kohaselt võib tähtajalise elamisloa töötamiseks eksperdi, nõustaja või konsultandina anda ilma Eesti Töötukassa loa nõuet täitmata, kui välismaalasel on selleks erialane ettevalmistus. Selleks, et töökohavahetuse registreerimisel saaks uus tööandja välismaalast ilma Eesti Töötukassa loa taotlemise nõudeta ja ilma Eesti keskmise töötasu nõudeta tööle võtta, peab tööandja PPA-le kinnitama VMS-is kehtestatud nõuete täitmist.

Lõike 9 kohaselt peab tööandja, kes soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel välismaalast tööle võtta VMS § 181 lõike 2 punkti 6 erisuse alusel töötamiseks kasvuettevõttes, esitama kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri. VMS § 181 lõike 2 punkti 6 kohaselt võib tähtajalise elamisloa töötamiseks anda ilma Eesti Töötukassa loa nõuet täitmata, kui välismaalane töötab kasvuettevõttes. Kasvuettevõtte määratlus on sätestatud VMS §-s 106³ ja kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise kord on sätestatud määrusega nr 2. Määruse nr 2 kohaselt peab kasvuettevõtte erisuse kasutamiseks ekspertkomisjon hindama, et äriühing vastab VMS-is sätestatud kasvuettevõtte määratlusele. Selleks, et töökohavahetuse registreerimisel saaks uus tööandja välismaalast ilma Eesti Töötukassa loa taotlemise nõudeta tööle võtta, peab tööandja esitama kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.

Lõikega 10 sätestatakse erisus määruse nr 7 lõikest 9. Ekspertkomisjoni arvamust või vastavaid andmeid ei pea esitama, kui haldusorgan on hinnanud enne määruse nr 2 jõustumist varasemas viisataotluse, tähtajalise elamisloa taotluse, tähtajalise elamisloa pikendamise taotluse või lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses, et ettevõtte või äriühing vastab iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele. Vastav erisus on sätestatud määruse nr 2 §-s 12. Kuna sellisel juhul ei ole ekspertkomisjoni arvamus vajalik, siis ei pea töökohavahetuse registreerimise taotlemisel vastava arvamuse andmise kohta ka dokumenti või andmeid esitama.

Lõigetega 11 ja 12 sätestatakse lisadokumendi nõuded juhul, kui tööandja soovib kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloaga välismaalast tööle võtta Euroopa Liidu sinise kaardi alusel. VMS § 190¹ kohaselt antakse Euroopa Liidu sinine kaart välismaalasele elamiseks ja töötamiseks kõrget kvalifikatsiooni nõudval ametikohal. VMS §-s 190³ on määratletud kõrgema kutsekvalifikatsiooni tingimused. Selleks, et töökohavahetuse registreerimisel saaks uus tööandja välismaalast Euroopa Liidu sinise kaardi alusel tööle võtta, peab tööandja määruse nr 7 lõike 11 kohaselt esitama VMS §-s 190³ sätestatud kõrgemat kutsekvalifikatsiooni tõendavad dokumendid.

Lõike 12 kohaselt peab tööandja kinnitama töökohavahetuse registreerimise taotluse allkirjastamisega, et on sõlminud välismaalasega vähemalt kuuekuulise kehtivusajaga töölepingu või teinud tööpakkumise, millega väljendab tahet olla sõlmitava lepinguga õiguslikult seotud ja kohustub välismaalase vähemalt kuueks kuuks tööle võtma sõlmitud lepingus või tehtud tööpakkumises kindlaks määratud kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvale töökohale. Vastav nõue tuleneb VMS §-s 190⁶ sätestatud Euroopa Liidu sinise kaardi andmise tingimustest.

Paragrahviga 52³ sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotluse esitamise ja läbivaatamise tähtajad.

Lõike 1 kohaselt vaatab PPA taotluse läbi ja teeb otsuse välismaalase töökohavahetuse kohta 30 päeva jooksul taotluse esitamise või puuduste kõrvaldamise päevast arvates.

Direktiivi artikli 11 lõike 3 kohaselt võib liikmesriik nõuda tööandja vahetamisest teavitamist ning peatada välismaalase õiguse tööandjat vahetada maksimaalselt 45 päevaks alates teavituse esitamisest haldusorganile.

Kehtestatava korra kohaselt teeb PPA otsuse töökohavahetuse registreerimise kohta kuni 30 kalendripäeva jooksul. Töölepingu seaduse kohaselt võib töötaja töölepingu korraliselt üles öelda 30-päevase etteteatamisega. Seega on 30 päeva mõistlik aeg, mil PPA saab kontrollida uuel töökohal töötamise tingimuste täitmist ja välismaalane saab lõpetada töötamise eelmisel töökohal, et PPA positiivse otsuse järel asuda tööle uuel töökohal.

Lõike 2 kohaselt võib Politsei- ja Piirivalveamet taotluse läbivaatamise tähtaega mõjuval põhjusel pikendada kuni 15 päeva. Taotluse läbivaatamise tähtaja pikendamisest, selle põhjusest ja uuest tähtajast teavitab Politsei- ja Piirivalveamet tööandjat viivitamata kirjalikult taotluses näidatud postiaadressil või e-posti aadressil.

Direktiivi artikli 8 lõike 3 kohaselt võib erandlikel ja igakülgset põhjendatud asjaoludel töökohavahetuse registreerimise taotluse läbivaatamise tähtaega pikendada veel 15 päeva võrra. Sama artikli lõike 2 kohaselt peab taotlejat teavitama tähtaja pikendamisest teate või teatisega vastavalt riigisisese õiguses sätestatud korrale.

VMS § 34 kohaselt võib haldusorgan menetlustähtaega pikendada ning selle igakordsel pikendamisel ei tohi haldusorgani määratav uus menetlustähtaeg ületada esialgset menetlustähtaega. Seega tuleb direktiivi nõuete järgi määruses nr 7 täpsustada, et töökohavahetuse registreerimise taotluse läbivaatamise tähtaja pikendamisel ei tohi uus tähtaeg ületada 15 päeva. Samuti täpsustatakse, et tähtaja pikendamisest tuleb taotlejat teavitada kirjalikult.

Lõike 3 kohaselt võib töökohavahetuse registreerimise taotluse esitada hiljemalt kaks kuud enne töötamiseks antud tähtajalise elamisloa kehtivusaja lõppu. Seda põhjusel, et töökohavahetus on lubatud kehtiva töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel. Kui välismaalase tähtajalise elamisloa kehtivus hakkab lõppema, on tal võimalik töötamise jätkamiseks esitada elamisloa pikendamise taotlus. Elamisloa pikendamise taotlus tuleb tähtajalise elamisloa määruse § 28 lõike 4 järgi esitada vähemalt kaks kuud enne elamisloa kehtivusaja lõppemist. Olukord, kus välismaalane esitab elamisloa pikendamise taotluse ja hiljem selle taotluse menetluse ajal töökohavahetuse registreerimise taotluse, on ebanõistlik, kuna PPA ei saa menetleda elamisloa pikendamise taotlust, kui välismaalane vahetab tööandjat

ning seega elamisloas kindlaks määratud tingimused muutuvad. Sellisel juhul, kui välismaalase elamisloa kehtivus hakkab lõppema, kuid välismaalane soovib vahetada tööandjat, on tal võimalik taotleda uut tähtajalist elamisluba töötamiseks. Eelnevast tulenevalt seatakse piirang, et töökohavahetuse registreerimise taotluse saab esitada hiljemalt kaks kuud enne elamisloa kehtivusaja lõppu.

Paragrahviga 52⁴ sätestatakse töökohavahetuse registreerimise taotlusele esitatavad nõuded.

Lõike 1 kohaselt kohaldatakse töökohavahetuse registreerimise taotlusele määruse nr 7 § 3 lõigetes 1–3, 5, 6 ja 9 tähtajalise elamisloa taotluse kohta sätestatud nõudeid. Määruse nr 7 §-s 3 on sätestatud nõuded tähtajalise elamisloa, tähtajalise elamisloa pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotlusele, taotlusele lisatavatele dokumentidele ning fotole. Seoses VMS-i muutmise eelnõuga töökohavahetuse registreerimise menetluse loomisega ning vastava taotluse esitamise korra kehtestamisega määruses nr 7 täpsustatakse eelnõuga, et teatavad tähtajalise elamisloa taotlusele esitatavad nõuded kohalduvad ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 1 kohaselt peab tähtajalise elamisloa ja tähtajalise elamisloa pikendamise taotlus olema täidetud loetavalt ja üheselt mõistetavalt eesti või inglise keeles ning suurtähtedega. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 2 kohaselt ei tohi taotlusel olla parandusi ning esitatud peavad olema kõik määruses ettenähtud andmed. Samuti on nõutud, et taotluse väljad peab täitma tumedas kirjas. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 3 kohaselt peab isiku nimi olema taotluses kirjutatud vastavalt taotleja isikut tõendavas dokumendis esitatud ladinatähelisele nimekujule. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 5 kohaselt võib taotluse esitamisel posti teel või elektrooniliselt esitada dokumendi asemel selle koopia. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 6 kohaselt peab taotleja taotluse allkirjastamisega kinnitama, et taotlusele lisatud koopia vastab originaaldokumendile, see ei sisalda valeandmeid ja seda ei ole võltsitud. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Määruse nr 7 lõike 9 kohaselt ei pea määruses sätestatud dokumente esitama, kui andmed sisalduvad riiklikes andmekogudes. Samu nõudeid kohaldatakse eelnõu muudatuste järel ka töökohavahetuse registreerimise taotlusele.

Võrreldes tähtajalise elamisloa taotlusega ei kohaldata töökohavahetuse registreerimise taotlusele määruse nr 7 § 3 lõikeid 4, 7 ja 8. Määruse nr 7 § 3 lõikes 4 sätestatu ei ole asjakohane, kuna eelnõu kohaselt ei pea töökohavahetuse registreerimise taotlemisel esitama fotot. Samuti ei ole asjakohane sama paragrahvi lõigetes 7–8 sätestatu, kuna VMS-i muutmise eelnõu kohaselt ei ole töökohavahetuse registreerimise taotlemiseks nõutav ravikindlustuslepingu olemasolu või legaalse sissetuleku tõendamine. Vastavaid nõudeid kohaldatakse, kui

välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba. Töökohavahetuse registreerimisel on välismaalasel juba kehtiv tähtajaline elamisluba.

Eelnõu § 2 punktiga 8 täiendatakse määruse nr 7 § 53 lõikega 9. Määruse nr 7 §-s 53 on sätestatud legaalse sissetuleku määrad VMS-i alusel läbiviidavates menetlustes. VMS-i muutmise eelnõuga lisandub VMS-i töötaoleku regulatsioon, millega muu hulgas nähakse ette, et kui välismaalane on töötanud kauem kui kolm kuud, peab tal olema piisav legaalne sissetulek Eestis toimetulekuks. Seega tuleb määruses nr 7 kehtestada legaalse sissetuleku määr ka välismaalase töötaoleku perioodiks. Kõnesoleva eelnõuga kavandatakse VMS § 189³ lõikes 2 nimetatud legaalse sissetuleku määraks kahekordne sotsiaalhoolekande seaduse § 131 lõike 3 alusel kehtestatud toimetulekupiir iga Eestis viibitava kuu kohta.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse määruse jõustumine. Määrus jõustub 2026. aasta 22. mail, sest samal päeval jõustub VMS-i muutmise eelnõu, millest tulenevalt on kõnesolev eelnõu välja töötatud.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva VMS-i muutmise eelnõuga⁵, millega võetakse Eesti siseriiklikusse õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1233. Samuti on eelnõu kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega kaasnevad mõjud on hinnatud VMS-i muutmise eelnõu seletuskirjas.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatuste rakendamine toob kaasa infosüsteemide arendamise kulud ning koolitus- ja teavitustegevuste kulud. Määruse rakendamisega kaasnevaid kulusid on kirjeldatud VMS-i muutmise eelnõu seletuskirjas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 22. mail 2026. aastal, sest samal päeval jõustub VMS-i muutmise eelnõu, millest tulenevalt on kõnesolev eelnõu välja töötatud.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspektsioonile, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Aiandusliidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Laevaomanike Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioonile, Eesti Teadusagentuurile, Eesti Töandjate Keskliidule, Eesti Töötukassale, Ettevõtluse ja

⁵ [786 SE](#).

Innovatsiooni Sihtasutusele, KAPO-le, Maksu- ja Tolliametile, PPA-le, Sotsiaalkindlustusametile, SMIT-ile ning Tööinspeksioonile.